

Міністерство освіти і науки України
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Навчально-науковий юридичний інститут
кафедра теорії та історії держави і права

Методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи
здобувачів заочної форми освіти з навчальної дисципліни

**ОСНОВИ ЮРИДИЧНОЇ ПРОФЕСІЇ: ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ЗДОРОВИЙ
ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК**

спеціальність D 8 «Право»
галузь знань D Бізнес, адміністрування та право

Івано-Франківськ-2025

Саветчук Н.М. Методичні вказівки для проведення самостійної роботи для здобувачів заочної форми освіти з навчальної дисципліни «Основи юридичної професії: добросесність та здоровий професійний розвиток»

Схвалено на засіданні кафедри теорії та історії держави і права Навчально-наукового Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 1, від 26.08. 2025р.

Затверджено науково-методичною радою Навчально-наукового юридичного інституту Від 10.09.2025 р., протокол № 1

Затверджено Вченою радою Навчально-наукового юридичного інституту Від 25.09. 2025 р., протокол № 2

Рецензенти:

Адамович С.В. – д.іст.н., професор, завідувач кафедри теорії та історії держави і права ННЮІ Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Парута Ю. І. – к.ю.н., викладач кафедри цивільного права ННЮІ Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи здобувачів заочної форми освіти спеціальності D 8 «Право» містять: програму навчальної дисципліни; перелік тем та планів щодо самостійної роботи; контрольні питання; ключові терміни та поняття; перелік необхідної для вивчення літератури; тематику рефератів та словник термінів та понять.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Програма навчальної дисципліни	7
РОЗДІЛ 2. Самостійна робота.....	11
РОЗДІЛ 3. Тематика рефератів.....	26
РОЗДІЛ 4. Словник термінів та понять.....	28

ВСТУП

Система вищої юридичної освіти є складною і взаємодіє з політичними, економічними, культурними і соціальними системами. В таких умовах вища юридична освіта не може бути пасивною, а повинна суттєво і динамічно впливати на оточуюче середовище, формуючи цивілізоване демократичне правове поле. В цьому аспекті її позитивна роль і просвітницька місія є значною, а часом – вирішальною.

Відповідно до основних принципів ООН щодо суспільної ролі й місця правника, визначено, що юрист - це відкрита та доступна для клієнта особа, що на засадах здобутої кваліфікації та дотримання високих стандартів моральності та професійної етики здійснює свою діяльність із захисту прав та законних інтересів клієнта з урахуванням публічного порядку держави. Звідси, основне завдання вищої юридичної освіти полягає у підготовці кваліфікованих фахівців у галузі права, які працюють на утвердження в суспільстві верховенства права та правової свідомості й правової культури.

Мета вищого юридичного навчального закладу в Україні є підготовка професійної особистості юриста як правознавця. Це означає, що майбутній юрист повинен володіти фундаментальними уявленнями про право, правовими знаннями, мінімальними вміннями й навичками їх застосування, а також – засвоїти правила професійної діяльності (юридичної деонтології, юридичної етики).

Навчальна дисципліна «Основи юридичної професії: доброчесність та здоровий професійний розвиток» формує у здобувачів освіти поглиблене розуміння обраної ними професії, місця юриста в правоохоронній, управлінській та дослідній діяльності.

Наша держава знаходиться сьогодні на шляху побудови правової держави, формує державні інституції, тому виникає потреба в піднесенні престижу юриста як професіонала, підвищення рівня його загальної професійної культури, що обов'язково впливатиме на формування правової держави.

Слід також зауважити, що люди часто звертаються до юриста за правовою допомогою в екстремальних для себе ситуаціях: душевного хвилювання, в пошуках шляхів швидкого виходу зі становища, в яке вони потрапили тощо. За таких обставин складаються умови залежності їх від правника, тому від належної поведінки юриста буде залежати вирішення питання по забезпечення благодотворних ситуацій для таких осіб.

Юристу необхідно спокійно зважувати власну поведінку, критично оцінювати свої дії, володіти самоаналізом, бути вимогливим до себе та бережливим до своєї професії. В цьому йому і повинна допомогти навчальна дисципліна «Основи юридичної професії: доброчесність та здоровий професійний розвиток».

Навчальна дисципліна «Основи юридичної професії: доброчесність та здоровий професійний розвиток» пов'язана з багатьма навчальними дисциплінами. Взаємозв'язок даної дисципліни з юридичними науками і навчальними дисциплінами полягає в тому, що «Основи юридичної професії: доброчесність та здоровий професійний розвиток» : 1) є вступною навчальною дисципліною і містить відомості, що необхідні для поглибленого розуміння закономірностей юридичної діяльності слідчого, прокурора, судді, нотаріуса, адвоката та інших професій. У цьому розумінні її можна назвати загально підготовчою навчальною дисципліною, введенням у юридичну практику; 2) створює теоретичні основи для прикладних юридичних навчальних дисциплін — судової психології, судової етики, юридичної конфліктології; 3) поповнює багаж юридичної науки і практики; розкриває нові підходи, надає нову інформацію, почерпнуту з досягнень соціальних наук, і тим самим збагачує як прикладну, так і теоретичну юриспруденцію.

Навчальна дисципліна «Основи юридичної професії: доброчесність та здоровий професійний розвиток» має на меті навчити здобувачів 1-го курсу суті і змісту юридичної професії, вважати совість, справедливість, доброчесність головними критеріями його професійної діяльності.

Метою вивчення даної навчальної дисципліни є: формування у здобувачів первинних знань про правові основи державного і громадського життя дбайливого ставлення до інтересів особи, суспільства та держави; формування ціннісних орієнтирів щодо моральної оцінки діяльності

юриста-професіонала, з вимогами, що ставляться до працівників юридичної сфери; розкриття службового обов'язку юриста (внутрішнього імперативу); необхідність сформувати у студентів належний рівень правосвідомості; сприяти інтегруванню знань про право, професійну етику юриста із знаннями про загальнолюдські цінності, щоб створити передумови та мотиви вибору юристом норм належної поведінки у практичній діяльності; ознайомлення з вимогами, які юрист, як професіонал і особистість, має виховувати в собі для успішної діяльності з охорони прав людини і громадянина, зміцнення законності і правопорядку.

Поряд з іншими навчальними дисциплінами «Основи юридичної професії: доброчесність та здоровий професійний розвиток» виконує як загальні освітянські завдання, так і специфічні, що обумовлюються особливостями структури та змісту навчального предмету. Серед них слід назвати такі **завдання**:

- ознайомити з особливостями сфери здійснення юридичної діяльності;
- висвітлити характерні риси практичної діяльності юристів за окремими напрямками спеціалізації юридичної роботи;
- розкрити роль юридичної науки у здійсненні практичної діяльності, охарактеризувати систему наукових юридичних знань, їх сучасний стан, перспективи розвитку;
- ознайомити здобувачів з організацією та функціонуванням системи юридичної освіти в Україні, особливостями здійснення процесу навчання та правового виховання;
- зміцнити світоглядну та громадянську позицію майбутніх правників, підготувати їх психологічно до самостійної напруженої та відповідальної роботи на користь суспільства та держави;
- визначити нормативи культури поведінки юриста, які необхідні для його ефективної професійної діяльності;
- розкрити суть здорового професійного розвитку юриста.

В процесі вивчення даної навчальної дисципліни студенти повинні **знати**:

- інтегративний аспект змісту юридичної деонтології та його універсальне значення щодо належної і обов'язкової поведінки юриста-професіонала;
- шляхи дослідження змісту службового обов'язку юриста;
- поняття, принципи професійно-правової, моральної, політичної, естетичної та інших культур;
- систему вимог про правила поведінки юриста у практичній діяльності;
- види і форми відповідальності, які настають за порушення різного роду вимог представниками юридичних професій;
- основні категорії юридичної деонтології, що мають важливе значення у професійній діяльності юриста;
- зміст основних понять курсу.;
- особливості регулювання суспільних відносин, що виникають під час здійснення правниками різних видів професійної діяльності;
- міжнародні та вітчизняні деонтологічні кодекси, правила корпоративної етики.

вміти :

- використати отримані знання в практичній діяльності;
- формувати почуття справедливості, людяності, доброчесності та інші благородні якості, необхідні юристу-професіоналу;
- керуватися внутрішнім імперативом службового обов'язку;
- виявляти, аналізувати та розв'язувати конкретні проблеми етичного характеру, що виникають у роботі правників;
- об'єктивно оцінити позитивні та негативні моменти практичної юридичної діяльності.
- розуміти структуру права, засоби юридичної техніки і вирішувати на цій основі питання юридичної кваліфікації;
- аналізувати причинно-наслідкові зв'язки у державному та законодавчому процесах;
- аналізувати конкретні життєві ситуації на предмет визначення наявності чи відсутності порушення юристом норм професійної етики та моралі, пропонувати варіанти вирішення ситуації, оперуючи правовими та іншими соціальними нормами;

- використовувати всі способи мистецтва спілкування при прийнятті рішень у практичній юридичній діяльності;
- приймати правові рішення і робити інші юридичні дії у точній відповідності із законом.

РОЗДІЛ 1. ПРОГРАМА КУРСУ

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади юридичної деонтології як науки для професії юриста

Тема. Природа юридичної деонтології, її роль в теорії та практиці юриспруденції.

Поняття деонтології як науки. Становлення та розвиток юридичної деонтології. Джерела деонтологічних норм. Поняття, загальна характеристика та основні ознаки науки «юридична деонтологія».

Поняття та суть обов'язку в юридичній деонтології. Зміст внутрішнього та зовнішнього імперативу службового обов'язку. Спільні та відмінні риси між внутрішнім та зовнішнім імперативами службового обов'язку.

Місце юридичної деонтології у системі юридичних та неюридичних наук. Роль юридичної деонтології у теорії і практиці юриспруденції.

Тема. Теоретичні основи юридичної деонтології

Поняття та предмет юридичної деонтології. Структура та основні компоненти юридичної деонтології.

Методи юридичної деонтології. Функції юридичної деонтології. Принципи юридичної деонтології. Джерела юридичної деонтології.

Тема. Студентський путівник - шлях до обраної професії.

Загальна інформація про університет. Історія КНУВС. Структура КНУВС. Місце КНУВС у рейтингах. Студентські організації (студентський Сенат, студентський Профком та ін.). Дистанційне навчання в КНУВС. Можливості для студентів КНУВС. Навчальний процес в КНУВС. Нормативно-правова база регулювання навчального процесу у КНУВС.

Тема. Юридична професія і соціальне призначення юриста в суспільстві та державі

Юрист: загальна характеристика. Соціальне призначення юриста. Поняття та основні риси юридичної професії.

Професійне мислення юриста та основні ознаки юриста-професіонала.

Загальна характеристика окремих юридичних спеціальностей: суддя, прокурор, адвокат, нотаріус, слідчий.

Тема. Основні юридичні спеціальності

Професія адвокат. Професія суддя

Професія нотаріус. Професія прокурор

Професія нотаріус. Професія юристконсульт

Суміжні професії для юриста: медіатор, науковець, дипломат

Тема. Соціалізація юриста та юридична діяльність.

Соціалізація юриста та поняття соціальної діяльності. Поняття та основні риси юридичної професії. Професійне мислення юриста.

Поняття юридичної діяльності. Види юридичної діяльності за різними критеріями. Ознаки юридичної діяльності. Функції юридичної діяльності. Юридична справа. Система (структура)

юридичної діяльності. Поняття і види соціального регулювання юридичної діяльності. Соціальні відхилення в діяльності юристів.

Міжнародні стандарти професійної діяльності юристів. Принципи професійної юридичної діяльності.

Тема. Академічна доброчесність: загальна характеристика

Академічна доброчесність: поняття та проблеми реалізації. Кодекс честі КНУВС. Академічний плагіат та інші порушення академічної доброчесності.

Доброчесність у професійній діяльності юриста. Етика наукової діяльності юриста. Правнича практика і недоброчесна поведінка юриста. Етичні кодекси та професійні стандарти юристів. Норми академічної доброчесності як необхідні складники розвитку юридичної освіти в Україні

Тема. Порушення академічної доброчесності

Основні вимоги академічної доброчесності. Поняття та види порушень академічної доброчесності.

Академічна відповідальність здобувачів освіти. Академічна відповідальність педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників.

Заходи з попередження порушень академічної доброчесності в освітньо-науковій діяльності закладу вищої освіти.

Тема. Доброчесність у професійній діяльності юриста

Академічна доброчесність: поняття та суть. Поняття доброчесності в юридичній діяльності. Академічна доброчесність як правова категорія.

Принципи доброчесності юриста. Порушення доброчесності у юридичній сфері, їх види та наслідки.

Значення доброчесності для правничої діяльності, шляхи забезпечення та зміцнення професійної доброчесності.

Тема. Здоровий професійний розвиток юриста

Поняття «здоровий професійний розвиток» та його значення для юриста. Психологічне здоров'я та стресостійкість юриста

Фізичне здоров'я як складова професійної стійкості. Організація робочого часу і відпочинку. Баланс професійного та особистого життя. Планування кар'єри.

Соціальні зв'язки та професійне середовище. Постійна освіта як професійний стандарт

Змістовий модуль 2. Професійна етика у юридичній діяльності.

Тема. Юридична етика як вид професійної етики.

Професійна етика юриста: загальнотеоретичний дискурс. Становлення української юридичної етики як науки: історико-правовий дискурс.

Юридична (правова) етика: структура, види, норми. Джерела юридичної етики. Професійно важливі якості представників юридичних професій.

Юридична етика на міжнародно-правовому рівні. Вплив документів ООН на розвиток етики і юридичної деонтології у світі, в Україні.

Тема. Юридична практика: загальна характеристика

Поняття та риси юридичної практики. Структура юридичної практики.

Види юридичної практики. Функції юридичної практики.

Форма юридичної практики. Юридичний процес як комплексна система, його ознаки.

Тема. Юридична наукова та навчальна діяльність

Юридична наука: поняття, зміст, структура. Поняття, види та форми юридичної освіти в Україні. Поняття та зміст юридичної наукової діяльності. Форми юридичної наукової діяльності

Тема. Професійно-правова культура юриста.

Поняття правової свідомості та правової культури. Структура правосвідомості.

Правова культура юриста як спеціаліста. Зміст правової культури юриста. Принципи та функції правової культури юриста.

Поняття та зміст професійної культури юриста. Поняття юрист-професіонал. Деформації професійної правосвідомості юристів.

Тема. Політичні, психологічні, естетичні аспекти у юридичній діяльності

Поняття політики як соціального явища. Політичні норми. Поняття та види політичної культури юриста. Механізм формування політичної культури юриста. Принципи політичної культури юриста. Функції політичної культури юриста. Законодавче регулювання участі юристів у політичному житті.

Основні форми психологічної діяльності людини. Предмет і завдання юридичної психології. Поняття психологічних чинників у діяльності юристів. Психологічні прийоми професійного спілкування юристів з громадянами. Конфлікти у юридичній практиці. Стили вирішення конфліктів.

Поняття психологічної культури юриста. Характеристика психологічної культури за темпераментом.

Поняття естетики та її сутність. Завдання правової естетики. Поняття естетичної культура юриста та форми її прояву. Принципи та функції естетичної культура юриста. Предмет та мета юридичного (службового) етикету. Естетична характеристика правових документів.

Тема. Конфлікти у праві та роль юристів у їх вирішенні

Поняття та види юридичних конфліктів. Причини виникнення юридичних конфліктів

Суб'єкти та учасники юридичних конфліктів. Попередження юридичних конфліктів. Правові способи та стилі розв'язання юридичних конфліктів

Тема. Професійна етика слідчої діяльності. Суддівська етика.

Морально-правова основа слідчої діяльності. Єдність законності та моралі в роботі слідчого. Етичні основи діяльності слідчого. Етико-психологічні особливості професії слідчого.

Етика судового рішення. Моральні основи судової діяльності. Єдність законності та моралі в судовій діяльності. Поняття етичності судового процесу. Етика допиту в судовому засіданні

Моральні аспекти судочинства. Етика судового процесу, судової риторики та судового рішення. Кодекс етики суддів: новели, значення. Морально-психологічні особливості судді.

Тема. Професійна етика прокурора, адвоката та нотаріуса

Особливості етики прокурорського працівника. Кодекс професійної етики та поведінки працівників прокуратури: новели, основні принципи.

Правові та етичні основи адвокатської діяльності в Україні. Правила адвокатської етики: порівняльний аналіз. Основні принципи адвокатської етики.

Тема. Міжнародні стандарти професійної діяльності юристів

Поняття міжнародних стандартів. Поняття та види міжнародних стандартів професійної діяльності юристів.

Міжнародні стандарти діяльності суддів. Міжнародні стандарти етики та поведінки прокурорів.

Міжнародні стандарти адвокатської діяльності. Міжнародні стандарти поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку

РОЗДІЛ 2. САМОСТІЙНА РОБОТА

Крім лекцій та семінарських занять, студенти повинні привчатися і до самостійної роботи, самостійно шукати відповіді на поставлені до тем запитання, розкривати їх зміст, роз'яснювати певні поняття, вести дискусії. Зрозуміло, що тільки самостійна робота студента під керівництвом викладача веде до успіху.

Курс «Основи юридичної професії: доброчесність та здоровий професійний розвиток» досить складний, але цікавий. На лекційних заняттях не може бути висвітлено всі питання цього курсу. Тому багато цікавих і дискусійних тем винесено на самостійне опрацювання, до яких студенти повинні готуватись самостійно.

До тем, винесених на самостійну роботу, подається перелік питань та подається література.

Тема. Природа юридичної деонтології, її роль в теорії та практиці юриспруденції.

В процесі підготовки до теми слід з'ясувати зміст понять деонтології, юридичної деонтології, вказати на етапи становлення юридичної деонтології як навчальної дисципліни.

При підготовці до цієї теми слід також назвати ознаки юридичної деонтології, вказати на її зв'язок з іншими юридичними та неюридичними науками, розкрити суть обов'язку в юридичній деонтології та професійній етиці.

Питання для вивчення:

1. Поняття деонтології як науки.
2. Становлення та розвиток юридичної деонтології.
3. Поняття, загальна характеристика та основні ознаки науки «юридична деонтологія».
4. Поняття та суть обов'язку в юридичній деонтології.
5. Місце юридичної деонтології в системі юридичних та неюридичних наук.
6. Роль юридичної деонтології у теорії і практиці юриспруденції.

Контрольні питання:

1. Ким вперше був вжитий термін “деонтологія” як науковий термін і в якій праці?
2. Що стало передумовою виникнення дисципліни “Юридична деонтологія”?
3. Який існує набір вихідних загальних положень, що розкриває своєрідність і специфіку юридичної деонтології.?
4. Як ви розумієте поняття “внутрішній імператив” службового обов'язку юриста?
5. Яке місце юридична деонтологія відіграє в системі юридичних наук?
6. З якими неюридичними науками пов'язана юридична деонтологія?
7. Назвіть основні риси юридичної деонтології

Ключові терміни та поняття: деонтологія, юридична деонтологія, внутрішній імператив службового обов'язку юриста.

Рекомендована література:

1. Гусарев С. Д., Тихомиров О. Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності): Навчальний посібник: Навчальне видання. 4-те вид., стер. К.: Знання, 2010. 495 с.
2. Леко Б. Юридична етика: Навчальний посібник. Чернівці: Книги XXI, 2008. 280 с.
3. Молдован А.В, Добкіна К.Р., Ключова Є.М. Юридична деонтологія. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2016. 224 с.
4. Осауленко О. І. Юридична деонтологія: Навчальний посібник. К.: Істина, 2012. 224 с.
5. Сливка С.С. Юридична деонтологія : підручник. Вид. 6-те. Київ. Харків: Атіка: Право, 2015. 295 с.
6. Ухач В.З. Юридична деонтологія і професійна етика: Навчальний посібник. Тернопіль: Вектор, 2015. 335 с.
7. Цирфа Г.О. Юридична деонтологія: Навч. посіб. для дистанційного навчання. 2-ге вид., переробл. і допов. К.: Університет «Україна», 2009. 169 с.
8. Юридична деонтологія: підручник / за заг. ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2014. 248 с.
9. Юридична деонтологія: підручник / за ред. В. Д. Ткаченка. Харків: Одісей. 2008. 256 с.
10. Гапотій В.Д. Юридична деонтологія: навчальний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 146 с

11. Радовецька Л., Лясковська С., Тихомиров О. Юридична деонтологія. Від навчання до практики: підручник. Київ: Кондор. 2019. 296 с.
12. Кацавець Р. Професійна етика юриста: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2017. 196 с.
13. Тетарчук І.В. Юридична деонтологія. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Центр навчальної літератури. 2018. 158 с.
14. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / за заг. ред. І. А. Логвиненка, І. Л. Невзорова. Харків : ХНУВС, 2022. 184 с.
15. Кацавець Р. С. Професійна етика юриста. Навчальний посібник. 2-е вид., доповнене. Київ: Алерта, 2022. 246 с.
16. Митрофанов І. І., Васечко Л. О., Кравчук В. М. Професійна етика в юриспруденції: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2024. 476 с.

Тема. Теоретичні основи юридичної деонтології

Є різні підходи до бачення предмета юридичної деонтології, на них і потрібно звернути увагу при підготовці до цієї теми. Особливу увагу слід приділити призначенню і сутності деонтології. Суть полягає в тому, що вона повинна навчити професійно-етичним якостям юриста, розуміння ним важливості юридичної професії та моральної етики.

У цій темі слід розкрити методи, функції, принципи та джерела даної навчальної дисципліни..

Питання для вивчення:

1. Предмет та завдання юридичної деонтології.
2. Структура та методи юридичної деонтології.
3. Принципи юридичної деонтології
4. Функції юридичної деонтології.
5. Джерела юридичної деонтології

Контрольні питання:

1. Сформулюйте завдання юридичної деонтології як навчальної дисципліни.?
2. Які структурні блоки складають предмет юридичної деонтології?
3. Назвіть нормативні акти, документи про стандарти юридичної професії як офіційні джерела юридичної деонтології.
4. Що є джерелами юридичної деонтології?.
5. Як ви розумієте поняття “внутрішній імператив” службового обов’язку юриста?
6. Як використовується порівняльно-правовий метод і в чому полягають його особливості?

Ключові терміни та поняття: предмет юридичної деонтології; функції, принципи, структура, джерела юридичної деонтології..

Рекомендована література:

17. Гусарев С. Д., Тихомиров О. Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності): Навчальний посібник: Навчальне видання. 4-те вид., стер. К.: Знання, 2010. 495 с.
18. Леко Б. Юридична етика: Навчальний посібник. Чернівці: Книги XXI, 2008. 280 с.
19. Молдован А.В, Добкіна К.Р., Ключова Є.М. Юридична деонтологія. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2016. 224 с.
20. Осауленко О. І. Юридична деонтологія: Навчальний посібник. К.: Істина, 2012. 224 с.
21. Сливка С.С. Юридична деонтологія : підручник. Вид. 6-те. Київ. Харків: Атіка: Право, 2015. 295 с.
22. Ухач В.З. Юридична деонтологія і професійна етика: Навчальний посібник. Тернопіль: Вектор, 2015. 335 с.
23. Цирфа Г.О. Юридична деонтологія: Навч. посіб. для дистанційного навчання. 2-ге вид., переробл. і допов. К.: Університет «Україна», 2009. 169 с.
24. Юридична деонтологія: підручник / за заг. ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2014. 248 с.
25. Юридична деонтологія: підручник / за ред. В. Д. Ткаченка. Харків: Одісей. 2008. 256 с.
26. Гапотій В.Д. Юридична деонтологія: навчальний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 146 с
27. Радовецька Л., Лясковська С., Тихомиров О. Юридична деонтологія. Від навчання до практики: підручник. Київ: Кондор. 2019. 296 с.
28. Кацавець Р. Професійна етика юриста: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2017. 196 с.

29. Тетарчук І.В. Юридична деонтологія. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Центр навчальної літератури. 2018. 158 с.
30. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / за заг. ред. І. А. Логвиненка, І. Л. Невзорова. Харків : ХНУВС, 2022. 184 с.
31. Кацавець Р. С. Професійна етика юриста. Навчальний посібник. 2-е вид., доповнене. Київ: Алерта, 2022. 246 с.
32. Митрофанов І. І., Васечко Л. О., Кравчук В. М. Професійна етика в юриспруденції: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2024. 476 с.

Тема. Студентський путівник – шлях до обраної професії

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника – класичний, орієнтований на міжнародні стандарти освіти науково-освітній центр України.

Студенти КНУВС повинні знати його структуру, а також повинні бути обізнані із студентськими організаціями та їх завданнями. У Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника функціонує система дистанційного навчання, що дає можливість студенту отримати доступ до навчальних матеріалів з усіх дисциплін.

При розгляді даної теми потрібно ознайомитися також із різними можливостями, які надає студентам КНУВС, а також добре знати організацію навчального процесу.

Питання для вивчення:

1. Історія КНУВС
2. Структура та рейтинги КНУВС.
3. Студентські організації в КНУВС
4. Дистанційне навчання в КНУВС
5. Можливості для студентів в КНУВС
6. Навчальний процес в КНУВС та нормативно-правова база регулювання навчального процесу

Контрольні питання:

1. Яке місце займає КНУВС у рейтингах?
2. Які структурні підрозділи є у КНУВС?
3. Назвіть студентські організації в КНУВС
4. Які можливості відкриває КНУВС для студентів?
5. Назвіть обов'язки студента КНУВС
6. Як студенти КНУВС можуть вплинути на якість навчального процесу?
7. Які види стипендій існують для студентів КНУВС?
8. Чому ви обрали юридичну професію?

Ключові терміни та поняття: університет, студентська організація, дистанційне навчання, студентський Профком, студентський Сенат

Рекомендована література:

1. **Студентський путівник.** URL: https://cnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/%d0%a1%d1%82%d1%83%d0%b4%d0%b5%d0%bd%d1%82%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%b8%d0%b9_%d0%bf%d1%83%d1%82%d1%96%d0%b2%d0%bd%d0%b8%d0%ba_2023-1.pdf
2. **Положення про наповнення вебплатформи системи дистанційного навчання освітніми матеріалами та їх сертифікацію.** URL: <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/01/03-08.252024-polozhennia-pro-napovnennia-veb-platformy-sdn-osvitnimy-materialamy-ta-ikh-serifikatsiiu-1.pdf>
3. **Положення про порядок навчання студентів за індивідуальним графіком у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”.** URL: <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/09/%D0%BD%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7-628.pdf>
4. **Положення про порядок повторного вивчення дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS.** URL: <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2018/08/Nakaz-pro-poriadok->

[povtornoho-vyvchennia-dystsyplin-kredytiv-ECTS-v-umovakh-ECTS-Poriadok-vstanovlennia-vidpovidnosti-navchalnykh-dystsyplin-praktyk-profiliu-kafedr-universytetu.pdf](https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/pdf/povtornoho-vyvchennia-dystsyplin-kredytiv-ECTS-v-umovakh-ECTS-Poriadok-vstanovlennia-vidpovidnosti-navchalnykh-dystsyplin-praktyk-profiliu-kafedr-universytetu.pdf)

5. Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». URL: <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/pdf>

Тема. Юридична професія і соціальне призначення юриста в суспільстві та державі

Професія юриста – одна з найдавніших у людському суспільстві. Поняття «юрист» трактується в двох аспектах: 1) як людина з юридичною освітою, правознавець; 2) як спеціаліст з теорії та практики юриспруденції, тобто знавець в певній галузі юридичної діяльності – суддя, прокурор, адвокат, нотаріус та ін. Таке розуміння має давні історичні корені. Юристом має бути тільки та людина, яка відчуває власне покликання до цього нелегкого роду діяльності, адже тут на терези кладуться людські долі.

При обговоренні даної теми слід звернути увагу на соціальне призначення юриста, його роль в суспільстві і державі. Юридична професія в Україні стала однією з найбільш затребуваних, як і у всьому цивілізованому світі.

Сьогодні гостро постає питання про якість юридичної освіти, спеціалізацію юристів, професійний відбір абітурієнтів у юридичні вузи, тому що жоден значний захід, вчинок приватної особи, державного органу або його посадової особи, що знаходяться поза рамками побутових стосунків, не може обійтися без експертизи або консультації з боку юриста чи адвоката.

Розглядаючи поняття юридична професія, треба назвати основні її риси, розкрити ознаки юриста-професіонала

Питання для вивчення:

1. Поняття «юрист». Основні риси поняття «юрист».
2. Основні риси юридичної професії. Основні якості юриста у різних сферах діяльності.
3. Професійне мислення юриста.

Контрольні питання:

1. Поясніть походження терміна «юрист» та його сучасне значення.
2. Яка людина вважається юристом-професіоналом?
3. Вкажіть основні риси юридичної професії.
4. В чому, на вашу думку, соціальне призначення юриста?
5. Що таке юридичний фах і які види юридичних фахів ви знаєте?
6. Що означає діяти професійно?

Рекомендована література:

1. Гусарев С. Д., Тихомиров О. Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності): Навчальний посібник: Навчальне видання. 4-те вид., стер. К.: Знання, 2010. 495 с.
2. Леко Б. Юридична етика: Навчальний посібник. Чернівці: Книги XXI, 2008. 280 с.
3. Молдован А.В., Добкіна К.Р., Ключова Є.М. Юридична деонтологія. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2016. 224 с.
4. Осауленко О. І. Юридична деонтологія: Навчальний посібник. К.: Істина, 2012. 224 с.
5. Сливка С.С. Юридична деонтологія : підручник. Вид. 6-те. Київ. Харків: Атіка: Право, 2015. 295 с.
6. Ухач В.З. Юридична деонтологія і професійна етика: Навчальний посібник. Тернопіль: Вектор, 2015. 335 с.
7. Цирфа Г.О. Юридична деонтологія: Навч. посіб. для дистанційного навчання. 2-ге вид., переробл. і допов. К.: Університет «Україна», 2009. 169 с.
8. Юридична деонтологія: підручник / за заг. ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2014. 248 с.
9. Юридична деонтологія: підручник / за ред. В. Д. Ткаченка. Харків: Одісей. 2008. 256 с.
10. Гапотій В.Д. Юридична деонтологія: навчальний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 146 с
11. Радовецька Л., Ляковська С., Тихомиров О. Юридична деонтологія. Від навчання до практики: підручник. Київ: Кондор. 2019. 296 с.
12. Кацавець Р.Професійна етика юриста: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2017. 196 с.

13. Тетарчук І.В. Юридична деонтологія. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Центр навчальної літератури. 2018. 158 с.
14. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / за заг. ред. І. А. Логвиненка, І. Л. Невзорова. Харків : ХНУВС, 2022. 184 с.
15. Кацавець Р. С. Професійна етика юриста. Навчальний посібник. 2-е вид., доповнене. Київ: Алерта, 2022. 246 с.
16. Митрофанов І. І., Васечко Л. О., Кравчук В. М. Професійна етика в юриспруденції: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2024. 476 с.

Тема. Основні юридичні спеціальності

При обговоренні даної теми слід звернути увагу на різних юридичних спеціальностях.

Суддя – це державна посадова особа, яка здійснює правосуддя, тобто виносить від імені держави остаточне рішення щодо юридичної справи. Діяльність судді має різнобічний характер.

Нотаріус – це юрист, який здійснює юридичну діяльність, пов'язану з перевіркою достовірності документів, виконує дії, що підтверджують їх реальність, і на основі цього надає їм юридичної сили..

Адвокат – це юрист, який подає правову допомогу громадянам і організаціям.

Особливість роботи адвоката полягає в тому, що на відміну від слідчого, прокурора, судді, які захищають інтереси держави, він захищає інтереси своїх клієнтів, виконує дії відповідно до їх доручень. Адвокат допомагає громадянам та організаціям правильно формулювати їх законні вимоги, юридично правильно передавати їх, визначає найефективніші шляхи захисту прав.

Прокурор – це державна посадова особа, яка здійснює нагляд за точним дотриманням закону державними органами та громадянами, а також підтримує державне звинувачення в суді по кримінальних справах. Це особа, яка відповідає перед державою за стан законності, є її охоронцем, здійснює вищий нагляд за її дотриманням

Слідчий – це спеціаліст-юрист, працівник прокуратури, Міністерства внутрішніх справ, Служби безпеки України, який готує кримінальну справу для подальшого розгляду її в суді.

Юрисконсульт — це юрист, який працює в державній чи недержавній установі та виконує функції правового забезпечення її діяльності.

Питання для вивчення:

1. Професія адвокат
2. Професія суддя
3. Професія нотаріус
4. Професія прокурор
5. Професія нотаріус
6. Професія юристконсульт
7. Суміжні професії для юриста: медіатор, науковець, дипломат

Контрольні питання:

1. Які ознаки має юридична професія?
2. Назвіть якості, що характеризують професію «адвокат».
3. Назвіть якості, що характеризують професію «суддя».
4. Назвіть якості, що характеризують професію «прокурор».
5. Назвіть якості, що характеризують професію «нотаріус».

Ключові терміни та поняття: адвокат, суддя, нотаріус, прокурор, дипломат, юрист-науковець

Рекомендована література:

1. Гусарев С. Д., Тихомиров О. Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності): Навчальний посібник: Навчальне видання. 4-те вид., стер. К.: Знання, 2010. 495 с.
2. Лєко Б. Юридична етика: Навчальний посібник. Чернівці: Книги XXI, 2008. 280 с.
3. Молдован А.В., Добкіна К.Р., Ключєва Є.М. Юридична деонтологія. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2016. 224 с.
4. Осауленко О. І. Юридична деонтологія: Навчальний посібник. К.: Істина, 2012. 224 с.
5. Сливка С.С. Юридична деонтологія : підручник. Вид. 6-те. Київ. Харків: Атіка: Право, 2015. 295 с.

6. Ухач В.З. Юридична деонтологія і професійна етика: Навчальний посібник. Тернопіль: Вектор, 2015. 335 с.
7. Цирфа Г.О. Юридична деонтологія: Навч. посіб. для дистанційного навчання. 2-ге вид., переробл. і допов. К.: Університет «Україна», 2009. 169 с.
8. Юридична деонтологія: підручник / за заг. ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2014. 248 с.
9. Юридична деонтологія: підручник / за ред. В. Д. Ткаченка. Харків: Одісей. 2008. 256 с.
10. Гапотій В.Д. Юридична деонтологія: навчальний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 146 с
11. Радовецька Л., Лясковська С., Тихомиров О. Юридична деонтологія. Від навчання до практики: підручник. Київ: Кондор. 2019. 296 с.
12. Кацавець Р.Професійна етика юриста: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2017. 196 с.
13. Тетарчук І.В. Юридична деонтологія. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Центр навчальної літератури. 2018. 158 с.
14. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / за заг. ред. І. А. Логвиненка, І. Л. Невзорова. Харків : ХНУВС, 2022. 184 с.
15. Кацавець Р. С. Професійна етика юриста. Навчальний посібник. 2-е вид., доповнене. Київ: Алерта, 2022. 246 с.
16. Митрофанов І. І., Васечко Л. О., Кравчук В. М. Професійна етика в юриспруденції: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2024. 476 с.

Тема. Соціалізація юриста та юридична діяльність

Соціалізація в перекладі з латини означає суспільний. Це процес залучення індивіда до системи суспільних відносин, формування його соціального досвіду, становлення й розвитку як цілісної особистості на основі засвоєння нею елементів культури і соціальних цінностей. Для соціалізації юриста як суб'єкта культури необхідно багато чинників. Передусім, це початкові знання у галузі права. Першими порадиниками й координаторами тут виступають: родина, вихователі дошкільних закладів, учителі середніх освітніх закладів, навчання за спеціальністю та практична діяльність.

При обговоренні першого питання варто наголосити на тому, що впливає на вироблення юристом власних норм поведінки, і яка роль юриста у державотворчому процесі України. Розглядаючи юридичну діяльність, потрібно розкрити її ознаки та структуру. Досить цікавим є питання про дисциплінарну відповідальність юристів, на ньому треба зупинитись детальніше.

Питання для вивчення:

1. Види юридичної діяльності за різними критеріями.
2. Ознаки юридичної діяльності
3. Види соціального регулювання юридичної діяльності.
4. Соціальні відхилення в діяльності юристів

Контрольні питання:

1. Що впливає на вироблення юристом власних норм поведінки?
2. Який зміст вкладається в поняття "соціальна діяльність" і який — в поняття "юридична діяльність"?
3. Що таке юридична справа?
4. Які складові елементи має система юридичної діяльності ?
5. Які об'єкти юридичної діяльності ви можете назвати?
6. Назвіть методи здійснення юридичної діяльності.
7. В чому полягає суть соціального регулювання, його мета і які види соціального регулювання ви знаєте ?

Ключові терміни та поняття: соціалізація юриста, соціальна діяльність, юридична діяльність, юридична справа.

Рекомендована література:

1. Гусарев С. Д., Тихомиров О. Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності): Навчальний посібник: Навчальне видання. 4-те вид., стер. К.: Знання, 2010. 495 с.

2. Лєко Б. Юридична етика: Навчальний посібник. Чернівці: Книги XXI, 2008. 280 с.
3. Молдован А.В, Добкіна К.Р., Ключєва Є.М. Юридична деонтологія. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2016. 224 с.
4. Осауленко О. І. Юридична деонтологія: Навчальний посібник. К.: Істина, 2012. 224 с.
5. Сливка С.С. Юридична деонтологія : підручник. Вид. 6-те. Київ. Харків: Атіка: Право, 2015. 295 с.
6. Ухач В.З. Юридична деонтологія і професійна етика: Навчальний посібник. Тернопіль: Вектор, 2015. 335 с.
7. Цирфа Г.О. Юридична деонтологія: Навч. посіб. для дистанційного навчання. 2-ге вид., переробл. і допов. К.: Університет «Україна», 2009. 169 с.
8. Юридична деонтологія: підручник / за заг. ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2014. 248 с.
9. Юридична деонтологія: підручник / за ред. В. Д. Ткаченка. Харків: Одісей. 2008. 256 с.
10. Гапотій В.Д. Юридична деонтологія: навчальний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 146 с
11. Радовецька Л., Лясковська С., Тихомиров О. Юридична деонтологія. Від навчання до практики: підручник. Київ: Кондор. 2019. 296 с.
12. Кацавець Р.Професійна етика юриста: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2017. 196 с.
13. Тетарчук І.В. Юридична деонтологія. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Центр навчальної літератури. 2018. 158 с.
14. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / за заг. ред. І. А. Логвиненка, І. Л. Невзорова. Харків : ХНУВС, 2022. 184 с.
15. Кацавець Р. С. Професійна етика юриста. Навчальний посібник. 2-е вид., доповнене. Київ: Алерта, 2022. 246 с.
16. Митрофанов І. І., Васечко Л. О., Кравчук В. М. Професійна етика в юриспруденції: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2024. 476 с.

Тема. Доброчесність у професійній діяльності юриста

При розгляді даної теми слід акцентувати увагу на феномені професійної доброчесності як фундаментальній категорії юридичної етики та деонтології. Визначити сутність доброчесності у контексті професійної діяльності юриста, її морально-правові основи та роль у формуванні довіри суспільства до правничої професії.

Проаналізувати ключові принципи професійної доброчесності, зокрема: чесність, об'єктивність, відповідальність, повага до закону, недопущення зловживань професійним становищем. Особлива увагу приділити взаємозв'язку між професійною доброчесністю, стандартами правничої етики та міжнародними підходами до регулювання поведінки юристів.

Розкрити значення дотримання принципів доброчесності для забезпечення верховенства права, справедливості й авторитету юридичної професії.

Питання для вивчення:

1. Міжнародні та національні стандарти доброчесності юриста
2. Етичні кодекси та професійні стандарти юристів
3. Етика наукової діяльності юриста
4. Форми порушення професійної доброчесності
5. Застосування штучного інтелекту у професійній діяльності юриста

Контрольні питання:

1. Що таке академічна доброчесність?
2. Які є прояви недоброчесної поведінки юриста?
3. Що таке академічний плагіат?

Ключові терміни та поняття: професійна етика, юридична етика, джерела юридичної етики.

Рекомендована література:

1. Гусарєв С. Д., Тихомиров О. Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності): Навчальний посібник: Навчальне видання. 4-ге вид., стер. К.: Знання, 2010. 495 с.
2. Лєко Б. Юридична етика: Навчальний посібник. Чернівці: Книги XXI, 2008. 280 с.

3. Молдован А.В, Добкіна К.Р., Ключова Є.М. Юридична деонтологія. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2016. 224 с.
4. Осауленко О. І. Юридична деонтологія: Навчальний посібник. К.: Істина, 2012. 224 с.
5. Сливка С.С. Юридична деонтологія : підручник. Вид. 6-ге. Київ. Харків: Атіка: Право, 2015. 295 с.
6. Ухач В.З. Юридична деонтологія і професійна етика: Навчальний посібник. Тернопіль: Вектор, 2015. 335 с.
7. Цирфа Г.О. Юридична деонтологія: Навч. посіб. для дистанційного навчання. 2-ге вид., переробл. і допов. К.: Університет «Україна», 2009. 169 с.
8. Юридична деонтологія: підручник / за заг. ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2014. 248 с.
9. Юридична деонтологія: підручник / за ред. В. Д. Ткаченка. Харків: Одісей. 2008. 256 с.
10. Гапотій В.Д. Юридична деонтологія: навчальний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 146 с
11. Радовецька Л., Лясковська С., Тихомиров О. Юридична деонтологія. Від навчання до практики: підручник. Київ: Кондор. 2019. 296 с.
12. Кацавець Р.Професійна етика юриста: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2017. 196 с.
13. Тетарчук І.В. Юридична деонтологія. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Центр навчальної літератури. 2018. 158 с.
14. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / за заг. ред. І. А. Логвиненка, І. Л. Невзорова. Харків : ХНУВС, 2022. 184 с.
15. Кацавець Р. С. Професійна етика юриста. Навчальний посібник. 2-е вид., доповнене. Київ: Алерта, 2022. 246 с.
16. Митрофанов І. І., Васечко Л. О., Кравчук В. М. Професійна етика в юриспруденції: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2024. 476 с.
17. Академічна доброчесність: посіб. для здобувачів вищої освіти галузі знань 081 «Право» / уклад.: Харитонова О.І., Ульянова Г.О., Кирилюк А.В., Галупова Л.І., Бааджи Н.П.; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса : Видавництво "Юридика" 80.с.
18. Кришталь А. О. Академічна доброчесність: курс лекцій.Навчальний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Черкаси : ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2022. 124 с.

Тема. Здоровий професійний розвиток юриста

Дана тема присвячена розкриттю поняття здорового професійного розвитку юриста як гармонійного поєднання фахового вдосконалення, дотримання етичних стандартів та збереження особистісної стійкості.

Розглядаються ключові чинники, що впливають на становлення юриста: професійні компетентності, морально-правові орієнтири, психологічна витривалість, уміння протидіяти професійному вигоранню. Аналізується взаємозв'язок між розвитком правничої майстерності та підтриманням балансу між роботою й особистим життям. Особлива увага приділяється ролі самодисципліни, безперервної освіти та дотримання принципів доброчесності як основи для формування авторитетного та ефективного фахівця у сфері права.

Питання для вивчення:

1. Поняття «здоровий професійний розвиток» та його значення для юриста.
2. Психологічне здоров'я та стресостійкість юриста
3. Фізичне здоров'я юриста як складова професійної стійкості

4. Організація робочого часу і відпочинку правника
5. Баланс професійного та особистого життя. Планування кар'єри
6. Постійна освіта як професійний стандарт для юристів-професіоналів

Контрольні питання:

1. В чому полягає баланс професійного та особистого життя правника?
2. Чому постійна самоосвіта правника дуже важлива для його професійної практичної діяльності?
3. Які фактори впливають на психологічне здоров'я та стресостійкість юриста?
4. Як правильно юристу організувати свій робочий час і час відпочинку для продуктивної професійної діяльності?

Ключові терміни та поняття: професійна етика, юридична етика, джерела юридичної етики.

Рекомендована література:

1. Гусарев С. Д., Тихомиров О. Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності): Навчальний посібник: Навчальне видання. 4-те вид., стер. К.: Знання, 2010. 495 с.
2. Лєко Б. Юридична етика: Навчальний посібник. Чернівці: Книги XXI, 2008. 280 с.
3. Молдован А.В, Добкіна К.Р., Клюєва Є.М. Юридична деонтологія. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2016. 224 с.
4. Осауленко О. І. Юридична деонтологія: Навчальний посібник. К.: Істина, 2012. 224 с.
5. Сливка С.С. Юридична деонтологія : підручник. Вид. 6-те. Київ. Харків: Атіка: Право, 2015. 295 с.
6. Ухач В.З. Юридична деонтологія і професійна етика: Навчальний посібник. Тернопіль: Вектор, 2015. 335 с.
7. Цирфа Г.О. Юридична деонтологія: Навч. посіб. для дистанційного навчання. 2-ге вид., переробл. і допов. К.: Університет «Україна», 2009. 169 с.
8. Юридична деонтологія: підручник / за заг. ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2014. 248 с.
9. Юридична деонтологія: підручник / за ред. В. Д. Ткаченка. Харків: Одісей. 2008. 256 с.
10. Гапотій В.Д. Юридична деонтологія: навчальний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 146 с
11. Радовецька Л., Лясковська С., Тихомиров О. Юридична деонтологія. Від навчання до практики: підручник. Київ: Кондор. 2019. 296 с.
12. Кацавець Р.Професійна етика юриста: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2017. 196 с.
13. Тетарчук І.В. Юридична деонтологія. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Центр навчальної літератури. 2018. 158 с.
14. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / за заг. ред. І. А. Логвиненка, І. Л. Невзорова. Харків : ХНУВС, 2022. 184 с.
15. Кацавець Р. С. Професійна етика юриста. Навчальний посібник. 2-е вид., доповнене. Київ: Алерта, 2022. 246 с.
16. Митрофанов І. І., Васечко Л. О., Кравчук В. М. Професійна етика в юриспруденції: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2024. 476 с.

Тема. Юридична етика як вид професійної етики

Юридична етика — це галузь вчення про етику, що досліджує роль і значення моральних принципів у сфері здійснення правосуддя і правоохоронної діяльності. Юридична етика регулює відносини суспільства та особи, а саме: етику суддів, слідчих, адвокатів.

Юридична етика займається вивченням конкретизованої і такої, що дістала специфічний ухил, моральнісної програми при здійсненні юристами (усіх правоохоронних органів) своєї правочинної діяльності. Юридична етика охоплює собою весь спектр правової діяльності.

За ознаками спеціалізації юридична етика поділяється на: слідчу етику, що досліджує та розвиває морально-етичні стосунки між слідчим та учасниками слідчо-оперативного процесу в робочий та поза робочий час; суддівську етику, досліджує та розвиває спектр морально-етичних

стосунків між суддею та учасниками судового процесу в час служби та поза службою; адвокатська етику, що розвиває досліджує морально-етичну поведінку адвоката з суддями, колегами, слідчими, клієнтами; етику нотаріуса; етика юрисконсульта

При розгляді даної теми потрібно ознайомитися із основними національними і міжнародними джерелами юридичної етики.

Питання для вивчення:

1. Професійна етика та її види.
2. Юридична етика: структура, види.
3. Спільне та відмінне між нормами права і нормами моралі
4. Моральна культура юриста: поняття та зміст
5. Принципи моральної культури юриста
6. Основні джерела юридичної етики.

Контрольні питання:

1. Назвіть етапи становлення української юридичної етики.
2. Назвіть структурні елементи юридичної етики.
3. Які види юридичної етики ви знаєте?
4. Які міжнародно-правові документи, що стосуються юридичної етики ви знаєте?

Ключові терміни та поняття: професійна етика, юридична етика, джерела юридичної етики.

Рекомендована література:

1. Гусарев С. Д., Тихомиров О. Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності): Навчальний посібник: Навчальне видання. 4-те вид., стер. К.: Знання, 2010. 495 с.
2. Леко Б. Юридична етика: Навчальний посібник. Чернівці: Книги XXI, 2008. 280 с.
3. Молдован А.В., Добкіна К.Р., Клюєва Є.М. Юридична деонтологія. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2016. 224 с.
4. Осауленко О. І. Юридична деонтологія: Навчальний посібник. К.: Істина, 2012. 224 с.
5. Сливка С.С. Юридична деонтологія : підручник. Вид. 6-те. Київ. Харків: Атіка: Право, 2015. 295 с.
6. Ухач В.З. Юридична деонтологія і професійна етика: Навчальний посібник. Тернопіль: Вектор, 2015. 335 с.
7. Цирфа Г.О. Юридична деонтологія: Навч. посіб. для дистанційного навчання. 2-ге вид., переробл. і допов. К.: Університет «Україна», 2009. 169 с.
8. Юридична деонтологія: підручник / за заг. ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2014. 248 с.
9. Юридична деонтологія: підручник / за ред. В. Д. Ткаченка. Харків: Одісей. 2008. 256 с.
10. Гапотій В.Д. Юридична деонтологія: навчальний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 146 с
11. Радовецька Л., Лясковська С., Тихомиров О. Юридична деонтологія. Від навчання до практики: підручник. Київ: Кондор. 2019. 296 с.
12. Кацавець Р.Професійна етика юриста: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2017. 196 с.
13. Тетарчук І.В. Юридична деонтологія. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Центр навчальної літератури. 2018. 158 с.
14. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / за заг. ред. І. А. Логвиненка, І. Л. Невзорова. Харків : ХНУВС, 2022. 184 с.
15. Кацавець Р. С. Професійна етика юриста. Навчальний посібник. 2-е вид., доповнене. Київ: Алерта, 2022. 246 с.
16. Митрофанов І. І., Васечко Л. О., Кравчук В. М. Професійна етика в юриспруденції: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2024. 476 с.

Тема. Юридична практика: загальна характеристика

Виникнення та існування юридичної практики як специфічного виду соціальної діяльності пов'язане з необхідністю правової регламентації суспільних відносин. Без

діяльності юридичних установ, юристів, без запровадження правових інститутів та процедур право не може функціонувати в суспільстві. Юридична практика – це діяльність юристів-професіоналів по вирішенню будь-яких юридичних справ: реалізації правового статусу громадян, розгляду скарг, спорів, правопорушень тощо. Юридична практика виконує інтегруючу роль в правовій системі, вона зв'язує в єдине ціле нормативно-правові та індивідуально-правові приписи, суб'єктивні права і юридичні обов'язки, правові ідеї і практичні рішення.

При розгляді даної теми варто назвати основні риси юридичної практики, а саме:

- юридична практика є видом соціальної діяльності;
- юридична практика має конкретно-історичний характер;
- здійснюється у правовому середовищі;
- спрямована на організацію роботи і життєдіяльності суспільства.

При розгляді структури юридичної практики, варто виділити такі її структурні елементи: суб'єкт, об'єкт, юридичні дії та операції, засоби, способи, методи та результати практики. Юридична практика – це багатоаспектне явище. Тому за основу класифікації її видів можна взяти кілька критеріїв.

- за суб'єктами здійснення юридичної практики;
- за видами юридичних дій;
- за кількістю суб'єктів;
- за сферою суспільного життя;
- за змістом інтелектуальної роботи.

При розгляді питання про функції юридичної практики слід сказати, що функції безпосередньо пов'язані із завданнями і цілями, які стоять перед юридичною діяльністю. У функціях конкретизуються окремі сторони і властивості юридичної практики, її зміст і форми. До спеціально-юридичних функцій юридичної практики відносять такі: реєстраційно-посвідчувальну, правореалізуючу, правовідновлювальну, право роз'яснювальну, карну, виховну, дослідницьку.

Теорія юридичного процесу покликана уніфікувати і узагальнити всі види юридичної практики, дати інтегративну картину понятійного апарату процесуальної юридичної науки. Юридичний процес – це сукупність правових дій уповноважених органів, посадових осіб, а також інших зацікавлених суб'єктів права, які спрямовані на вирішення юридичних справ, породжують юридичні наслідки, регулюються процесуальними нормами, результати яких закріплюються у відповідних юридичних актах – офіційних документах.

Питання для вивчення:

1. Поняття та риси юридичної практики.
2. Структура юридичної практики.
3. Види юридичної практики.
4. Функції юридичної практики.
5. Форма юридичної практики.
6. Юридичний процес як комплексна система, його ознаки.

Контрольні питання:

1. Назвіть основні структурні елементи юридичної практики.
2. Назвіть види юридичної практики за суб'єктами її здійснення і за видами юридичних дій.
3. Охарактеризуйте внутрішню форму юридичної практики.
4. Дайте поняття процесуальної форми діяльності.
5. Назвіть основні види юридичних актів, що утворюють зовнішню форму юридичної практики.

Ключові терміни та поняття: юридична практика, юридичний процес, структура юридичної практики

Рекомендована література:

1. Гусарев С. Д., Тихомиров О. Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності): Навчальний посібник: Навчальне видання. 4-те вид., стер. К.: Знання, 2010. 495 с.
2. Лєко Б. Юридична етика: Навчальний посібник. Чернівці: Книги XXI, 2008. 280 с.
3. Молдован А.В, Добкіна К.Р., Ключєва Є.М. Юридична деонтологія. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2016. 224 с.

4. Осауленко О. І. Юридична деонтологія: Навчальний посібник. К.: Істина, 2012. 224 с.
5. Сливка С.С. Юридична деонтологія : підручник. Вид. 6-ге. Київ. Харків: Атіка: Право, 2015. 295 с.
6. Ухач В.З. Юридична деонтологія і професійна етика: Навчальний посібник. Тернопіль: Вектор, 2015. 335 с.
7. Цирфа Г.О. Юридична деонтологія: Навч. посіб. для дистанційного навчання. 2-ге вид., переробл. і допов. К.: Університет «Україна», 2009. 169 с.
8. Юридична деонтологія: підручник / за заг. ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2014. 248 с.
9. Юридична деонтологія: підручник / за ред. В. Д. Ткаченка. Харків: Одісей. 2008. 256 с.
10. Гапотій В.Д. Юридична деонтологія: навчальний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 146 с
11. Радовецька Л., Лясковська С., Тихомиров О. Юридична деонтологія. Від навчання до практики: підручник. Київ: Кондор. 2019. 296 с.
12. Кацавець Р. Професійна етика юриста: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2017. 196 с.
13. Тетарчук І.В. Юридична деонтологія. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Центр навчальної літератури. 2018. 158 с.
14. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / за заг. ред. І. А. Логвиненка, І. Л. Невзорова. Харків : ХНУВС, 2022. 184 с.
15. Кацавець Р. С. Професійна етика юриста. Навчальний посібник. 2-е вид., доповнене. Київ: Алерта, 2022. 246 с.
16. Митрофанов І. І., Васечко Л. О., Кравчук В. М. Професійна етика в юриспруденції: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2024. 476 с.

Тема. Юридична наука та навчальна діяльність

Тема «Юридична наука та навчальна діяльність» розкриває роль науки і освіти у становленні та розвитку правової системи. Юридична наука формує теоретичні основи правотворчості й правозастосування, забезпечує методологічну базу для дослідження суспільних процесів та вироблення ефективних правових рішень.

Навчальна діяльність спрямована на підготовку висококваліфікованих фахівців, здатних діяти відповідно до принципів законності та справедливості. Взаємозв'язок науки й освіти забезпечує безперервний розвиток правової думки, впровадження новітніх підходів у юридичну практику та формування професійних компетентностей юристів. У сучасних умовах особливого значення набуває інтеграція інноваційних освітніх технологій і міжнародного досвіду, що сприяє підвищенню якості підготовки юристів та розвитку правової держави.

Питання для вивчення:

1. Юридична наука: поняття, зміст, структура
2. Поняття, види та форми юридичної освіти в Україні
3. Поняття та зміст юридичної наукової діяльності
4. Форми юридичної наукової діяльності
5. Розвиток юридичної освіти та науки в Україні на сучасному етапі

Контрольні питання:

1. Назвіть завдання юридичної науки
2. Які ви знаєте методи юридичної науки?
3. Які є форми навчання?
4. Яке значення наукової та навчальної діяльності у формуванні правової держави?

Ключові терміни та поняття: юридична наука, юридична наука, юридична діяльність, юридична навчальна діяльність, форми юридичної наукової діяльності

Рекомендована література:

1. Гусарев С. Д., Тихомиров О. Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності): Навчальний посібник: Навчальне видання. 4-те вид., стер. К.: Знання, 2010. 495 с.
2. Лєко Б. Юридична етика: Навчальний посібник. Чернівці: Книги ХХІ, 2008. 280 с.
3. Молдован А.В, Добкіна К.Р., Ключєва Є.М. Юридична деонтологія. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2016. 224 с.
4. Осауленко О. І. Юридична деонтологія: Навчальний посібник. К.: Істина, 2012. 224 с.
5. Сливка С.С. Юридична деонтологія : підручник. Вид. 6-ге. Київ. Харків: Атіка: Право, 2015. 295 с.
6. Ухач В.З. Юридична деонтологія і професійна етика: Навчальний посібник. Тернопіль: Вектор, 2015. 335 с.
7. Цирфа Г.О. Юридична деонтологія: Навч. посіб. для дистанційного навчання. 2-ге вид., переробл. і допов. К.: Університет «Україна», 2009. 169 с.
8. Юридична деонтологія: підручник / за заг. ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2014. 248 с.
9. Юридична деонтологія: підручник / за ред. В. Д. Ткаченка. Харків: Одісей. 2008. 256 с.
10. Гапотій В.Д. Юридична деонтологія: навчальний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 146 с
11. Радовецька Л., Лясковська С., Тихомиров О. Юридична деонтологія. Від навчання до практики: підручник. Київ: Кондор. 2019. 296 с.
12. Кацавець Р.Професійна етика юриста: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2017. 196 с.
13. Тетарчук І.В. Юридична деонтологія. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Центр навчальної літератури. 2018. 158 с.
14. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / за заг. ред. І. А. Логвиненка, І. Л. Невзорова. Харків : ХНУВС, 2022. 184 с.
15. Кацавець Р. С. Професійна етика юриста. Навчальний посібник. 2-е вид., доповнене. Київ: Алерта, 2022. 246 с.
16. Митрофанов І. І., Васечко Л. О., Кравчук В. М. Професійна етика в юриспруденції: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2024. 476 с.

Тема. Професійно-правова культура юриста

Для майбутнього юриста дуже важливо глибоко осмислити можливі обов'язки, які будуть покладені на нього. Він повинен зрозуміти, що основне значення мають службовий, професійний та функціональний обов'язки та їх внутрішні імперативи.

Для формування внутрішнього імперативу службового обов'язку важливе значення має рівень правосвідомості юриста. Тому слід детальніше розглянути поняття правосвідомості та правової культури. Адже культура – це скарб народу. Тому це народне надбання необхідно найперше застосовувати до формування внутрішнього імперативу службового обов'язку юриста.

Щоб визначити роль правника в суспільстві, необхідно зупинитись докладніше на характеристиці професії юриста, її характерних рисах та специфіці цієї професії.

Питання для вивчення:

1. Правова культура юриста: поняття, зміст, основні риси та функції
2. Професійна культура юриста: поняття та зміст.
3. Деформація професійної правосвідомості юристів: поняття, форми та види
4. Принципи професійної культури юриста.
5. Основні принципи правової культури юриста.

Контрольні питання:

1. Визначте зміст правової культури суспільства, особи, юриста.
2. Назвіть особливості правової культури юриста.
3. Охарактеризуйте основні форми деформації правової свідомості юристів та назвіть їх приклади.

4. Які риси правової культури юриста ви знаєте?
5. Які показники характеризують рівень правової культури суспільства?

Ключові терміни та поняття: правова культура юриста, професійна культура юриста, деформація професійної правосвідомості юристів.

Рекомендована література:

1. Гусарев С. Д., Тихомиров О. Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності): Навчальний посібник: Навчальне видання. 4-те вид., стер. К.: Знання, 2010. 495 с.
2. Леко Б. Юридична етика: Навчальний посібник. Чернівці: Книги XXI, 2008. 280 с.
3. Молдован А.В, Добкіна К.Р., Ключова Є.М. Юридична деонтологія. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2016. 224 с.
4. Осауленко О. І. Юридична деонтологія: Навчальний посібник. К.: Істина, 2012. 224 с.
5. Сливка С.С. Юридична деонтологія : підручник. Вид. 6-те. Київ. Харків: Атіка: Право, 2015. 295 с.
6. Ухач В.З. Юридична деонтологія і професійна етика: Навчальний посібник. Тернопіль: Вектор, 2015. 335 с.
7. Цирфа Г.О. Юридична деонтологія: Навч. посіб. для дистанційного навчання. 2-ге вид., переробл. і допов. К.: Університет «Україна», 2009. 169 с.
8. Юридична деонтологія: підручник / за заг. ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2014. 248 с.
9. Юридична деонтологія: підручник / за ред. В. Д. Ткаченка. Харків: Одісей. 2008. 256 с.
10. Гапотій В.Д. Юридична деонтологія: навчальний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 146 с
11. Радовецька Л., Лясковська С., Тихомиров О. Юридична деонтологія. Від навчання до практики: підручник. Київ: Кондор. 2019. 296 с.
12. Кацавець Р.Професійна етика юриста: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2017. 196 с.
13. Тетарчук І.В. Юридична деонтологія. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Центр навчальної літератури. 2018. 158 с.
14. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / за заг. ред. І. А. Логвиненка, І. Л. Невзорова. Харків : ХНУВС, 2022. 184 с.
15. Кацавець Р. С. Професійна етика юриста. Навчальний посібник. 2-е вид., доповнене. Київ: Алерта, 2022. 246 с.
16. Митрофанов І. І., Васечко Л. О., Кравчук В. М. Професійна етика в юриспруденції: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2024. 476 с.

Тема . Політичні, психологічні, естетичні аспекти у юридичній діяльності

Політична культура юриста – це рівень реальної оцінки ним політичної ситуації, яка має безпосереднє відношення до правових явищ, вироблення власних політико-національних переконань з метою політичного прогнозування ефективності національного права. Зміст політичної культури юриста вміщує також переконання та усвідомлення політичних цінностей.

При підготовці теми слід назвати та пояснити принципи та функції політичної культури.

Політична культура юриста – це складний соціально-культурний феномен. Вона включає політичну свідомість, культуру політико-правової поведінки, культуру функціонування юридичної установи.

Зміст психологічної культури юриста полягає в тому, що правник повинен уміти володіти такими психологічними категоріями, як: мотивація, бажання, спонукання, захоплення, хотіння, натхнення та ін. Юристу необхідно постійно удосконалювати свої знання психології, формувати відповідні психічні процеси, власний душевний стан, що звичайно впливає на зміст життєдіяльності.

При вивченні питання характеристики психічного складу особи доцільно зупинитися на темпераменті особистості, розглянути такі поняття як: юрист-холерик, юрист-сангвінік, юрист-флегматик та юрист-меланхолік.

Питання для вивчення:

1. Механізм формування політичної культури юриста. Принципи політичної культури юриста.

2. Функції політичної культури юриста.
3. Законодавче регулювання участі юристів у політичному житті.
4. Поняття психологічних чинників у діяльності юристів.

Контрольні питання:

1. Які психологічні прийоми професійного спілкування юристів з громадянами?
2. Вкажіть причини необхідності психологічних знань для професійної діяльності юриста.
3. Як темперамент впливає на виконання юристом своїх професійних обов'язків?
4. Назвіть юридичні способи розв'язання конфліктів.
5. Які нормативно-правові акти регулюють участь українських юристів у політичному житті?

Ключові терміни та поняття: політична культура юриста, психологічна культура юриста, конфлікт у юридичній діяльності, естетична культура юриста.

Рекомендована література:

1. Гусарев С. Д., Тихомиров О. Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності): Навчальний посібник: Навчальне видання. 4-те вид., стер. К.: Знання, 2010. 495 с.
2. Лєко Б. Юридична етика: Навчальний посібник. Чернівці: Книги XXI, 2008. 280 с.
3. Молдован А.В, Добкіна К.Р., Ключєва Є.М. Юридична деонтологія. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2016. 224 с.
4. Осауленко О. І. Юридична деонтологія: Навчальний посібник. К.: Істина, 2012. 224 с.
5. Сливка С.С. Юридична деонтологія : підручник. Вид. 6-те. Київ. Харків: Атіка: Право, 2015. 295 с.
6. Ухач В.З. Юридична деонтологія і професійна етика: Навчальний посібник. Тернопіль: Вектор, 2015. 335 с.
7. Цирфа Г.О. Юридична деонтологія: Навч. посіб. для дистанційного навчання. 2-ге вид., переробл. і допов. К.: Університет «Україна», 2009. 169 с.
8. Юридична деонтологія: підручник / за заг. ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2014. 248 с.
9. Юридична деонтологія: підручник / за ред. В. Д. Ткаченка. Харків: Одісей. 2008. 256 с.
10. Гапотій В.Д. Юридична деонтологія: навчальний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 146 с
11. Радовецька Л., Лясковська С., Тихомиров О. Юридична деонтологія. Від навчання до практики: підручник. Київ: Кондор. 2019. 296 с.
12. Кацавець Р.Професійна етика юриста: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2017. 196 с.
13. Тетарчук І.В. Юридична деонтологія. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Центр навчальної літератури. 2018. 158 с.
14. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / за заг. ред. І. А. Логвиненка, І. Л. Невзорова. Харків : ХНУВС, 2022. 184 с.
15. Кацавець Р. С. Професійна етика юриста. Навчальний посібник. 2-е вид., доповнене. Київ: Алерта, 2022. 246 с.
16. Митрофанов І. І., Васечко Л. О., Кравчук В. М. Професійна етика в юриспруденції: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2024. 476 с.

Тема. Конфлікти у праві та роль юристів у їх вирішенні

Тема «Конфлікти у праві та роль юристів у їх вирішенні» присвячена аналізу природи правових конфліктів, їхніх видів, причин виникнення та особливостей прояву у правовій системі.

Правові конфлікти розглядаються як невід'ємний елемент функціонування права, що відображає суперечності між нормами законодавства, між нормами та їх застосуванням, а також між суб'єктами правовідносин у процесі реалізації прав і виконання обов'язків.

У даній темі необхідно акцентувати увагу на ролі юристів як посередників і фахівців, покликаних забезпечити законність, справедливість та ефективне вирішення правових спорів. Розкрити значення професійної етики, правової культури та аналітичних навичок юриста у попередженні конфліктів, у їх правовому врегулюванні, медіації та захисті прав сторін.

Необхідно також окреслити основні напрями удосконалення правозастосовної діяльності з метою мінімізації правових суперечностей і забезпечення стабільності правового порядку.

Питання для вивчення:

1. Поняття та види юридичних конфліктів
2. Причини виникнення юридичних конфліктів
3. Суб'єкти та учасники юридичних конфліктів
4. Попередження юридичних конфліктів
5. Правові способи та стилі розв'язання юридичних конфліктів

Контрольні питання:

1. Визначте, з яких елементів складається структура конфлікту.
2. . Розкрийте класифікацію конфліктів.
3. Що є підґрунтям юридичного конфлікту?
4. Що спільного і відмінного між суб'єктами та учасниками конфлікту?
5. Чому конфлікти є рушійною силою розвитку суспільних відносин?
6. Якою є роль юристів при вирішенні конфлікту?
7. Чому прогнозування конфліктних ситуацій вважають діагностикою?
6. **Ключові терміни та поняття:** юридичний конфлікт, суб'єкти юридичних конфліктів, стилі вирішення юридичних конфліктів

Рекомендована література:

1. Кодекс суддівської етики: URL: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/7EE5086FAF9454F5C22>
2. Коментар до Кодексу суддівської етики: URL: <https://rsu.gov.ua/uploads/article/komentar-kodeksusuddivskoietiki-edd47ed191.pdf>
3. Гусарев С. Д., Тихомиров О. Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності): Навчальний посібник: Навчальне видання. 4-те вид., стер. К.: Знання, 2010. 495 с.
4. Лєко Б. Юридична етика: Навчальний посібник. Чернівці: Книги XXI, 2008. 280 с.
5. Молдован А.В., Добкіна К.Р., Ключєва Є.М. Юридична деонтологія. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2016. 224 с.
6. Осауленко О. І. Юридична деонтологія: Навчальний посібник. К.: Істина, 2012. 224 с.
7. Сливка С.С. Юридична деонтологія : підручник. Вид. 6-те. Київ. Харків: Атіка: Право, 2015. 295 с.
8. Ухач В.З. Юридична деонтологія і професійна етика: Навчальний посібник. Тернопіль: Вектор, 2015. 335 с.
9. Цирфа Г.О. Юридична деонтологія: Навч. посіб. для дистанційного навчання. 2-ге вид., переробл. і допов. К.: Університет «Україна», 2009. 169 с.
10. Юридична деонтологія: підручник / за заг. ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2014. 248 с.
11. Юридична деонтологія: підручник / за ред. В. Д. Ткаченка. Харків: Одісей. 2008. 256 с.
12. Гапотій В.Д. Юридична деонтологія: навчальний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 146 с
13. Радовецька Л., Лясковська С., Тихомиров О. Юридична деонтологія. Від навчання до практики: підручник. Київ: Кондор. 2019. 296 с.
14. Кацавець Р. Професійна етика юриста: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2017. 196 с.
15. Тетарчук І.В. Юридична деонтологія. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Центр навчальної літератури. 2018. 158 с.

16. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / за заг. ред. І. А. Логвиненка, І. Л. Невзорова. Харків : ХНУВС, 2022. 184 с.
17. Кацавець Р. С. Професійна етика юриста. Навчальний посібник. 2-е вид., доповнене. Київ: Алерта, 2022. 246 с.
18. Митрофанов І. І., Васечко Л. О., Кравчук В. М. Професійна етика в юриспруденції: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2024. 476 с.

Тема. Професійна етика слідчої діяльності. Суддівська етика.

Діяльність слідчого охоплює різноманітні слідчі дії, на які поширюються загальні моральні вимоги: бездоганне дотримання закону, об'єктивність, неупередженість, добросовісність, по-вага до осіб, причетних до справи, заподіяння мінімальної шкоди їхньому майну та іншим благам тощо.

Етичні основи діяльності слідчого обумовлені завданнями науки кримінально-процесуального права та слідчої практики щодо реформування і вдосконалення кримінально-процесуального законодавства, правозастосовної діяльності слідчого з характерною для України орієнтацією на моральні цінності людини, міжнародні стандарти ведення кримінального судочинства. Основи слідчої етики тісно пов'язані з правовою культурою.

Моральні та етичні принципи, які використовує слідчий під час виконання процесуальних дій, є засобом соціальної орієнтації під час розкриття злочинів. Висока моральність та чітке розуміння етичних норм виробляють у слідчого почуття гуманності та справедливості, що є засадами процесуальної діяльності.

Суддівська етика – набір правил і норм поведінки, яких має дотримуватися судді або галузь вчення про етику, що досліджує та розвиває спектр морально-етичних стосунків між суддею та учасниками судового процесу в час служби та поза службою. Норми суддівської етики в Україні визначаються як законами і міжнародними договорами.

Питання для вивчення:

1. Морально-правова основа слідчої діяльності.
2. Етика взаємовідносин слідчого з потерпілим та етика спілкування слідчого із засобами масової інформації
3. Суддівська етика: зміст та значення
4. Етика судового процесу, судової риторики та судового рішення.
5. Кодекс суддівської етики: основні положення.

Контрольні питання:

1. Назвіть етичні основи діяльності слідчого.
2. Які моральні основи судової діяльності ви знаєте?
3. Які морально-психологічні особливості судді?

Ключові терміни та поняття: етика, суддівська етика, судова етика, професійна етика слідчого, судова риторика

Рекомендована література:

1. Кодекс суддівської етики: URL: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/7EE5086FAF9454F5C22>
2. Коментар до Кодексу суддівської етики: URL: <https://rsu.gov.ua/uploads/article/komentar-kodeksusuddivskoietiki-edd47ed191.pdf>
3. Гусарев С. Д., Тихомиров О. Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності): Навчальний посібник: Навчальне видання. 4-те вид., стер. К.: Знання, 2010. 495 с.
4. Леко Б. Юридична етика: Навчальний посібник. Чернівці: Книги XXI, 2008. 280 с.
5. Молдован А.В., Добкіна К.Р., Ключова Є.М. Юридична деонтологія. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2016. 224 с.
6. Осауленко О. І. Юридична деонтологія: Навчальний посібник. К.: Істина, 2012. 224 с.
7. Сливка С.С. Юридична деонтологія : підручник. Вид. 6-ге. Київ. Харків: Атіка: Право, 2015. 295 с.
8. Ухач В.З. Юридична деонтологія і професійна етика: Навчальний посібник. Тернопіль: Вектор, 2015. 335 с.

9. Цирфа Г.О. Юридична деонтологія: Навч. посіб. для дистанційного навчання. 2-ге вид., переробл. і допов. К.: Університет «Україна», 2009. 169 с.
10. Юридична деонтологія: підручник / за заг. ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2014. 248 с.
11. Юридична деонтологія: підручник / за ред. В. Д. Ткаченка. Харків: Одісей. 2008. 256 с.
12. Гапотій В.Д. Юридична деонтологія: навчальний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 146 с
13. Радовецька Л., Ляковська С., Тихомиров О. Юридична деонтологія. Від навчання до практики: підручник. Київ: Кондор. 2019. 296 с.
14. Кацавець Р.Професійна етика юриста: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2017. 196 с.
15. Тетарчук І.В. Юридична деонтологія. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Центр навчальної літератури. 2018. 158 с.
16. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / за заг. ред. І. А. Логвиненка, І. Л. Невзорова. Харків : ХНУВС, 2022. 184 с.
17. Кацавець Р. С. Професійна етика юриста. Навчальний посібник. 2-е вид., доповнене. Київ: Алерта, 2022. 246 с.
18. Митрофанов І. І., Васечко Л. О., Кравчук В. М. Професійна етика в юриспруденції: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2024. 476 с.

Тема. Професійна етика прокурора, адвоката та нотаріуса.

Професійна етика прокурорів та інших працівників прокуратури – це зведені правила етичної поведінки при здійсненні функцій прокуратури у відносинах з пересічними громадянами, суддями, іншими учасниками судового процесу, представниками правоохоронних та інших державних органів, органів місцевого самоврядування, зарубіжними органами прокуратури, об'єднаннями громадян, засобами масової інформації, колегами-прокурорами для підтримання авторитету прокуратури в суспільстві.

Адвокатська етика — складова частина юридичної етики. Адвокат при здійсненні своєї професійної діяльності виступає носієм обов'язків, іноді суперечливих, по відношенню до клієнтів; судів та інших державних органів; адвокатури в цілому та окремих адвокатів; суспільства в цілому.

Надзвичайна важливість функціонального навантаження адвокатури вимагає від адвокатів слідування високим етичним стандартам поведінки; водночас специфіка обов'язків, що лежать на адвокатурі, обумовлюють необхідність збалансування служіння адвоката інтересам окремого клієнта з інтересами суспільства в цілому, дотриманням принципів законності і верховенства права.

Тому при вивченні даної теми потрібно визначити правила професійної адвокатської етики, які мають стати путівником адвоката в обранні належних варіантів професійної поведінки.

Питання для вивчення:

1. Особливості етики прокурора
2. Правові та етичні основи адвокатської діяльності в Україні..
3. Етичні аспекти взаємин адвокатів з клієнтами, з колегами-адвокатами, з судом.
4. Відповідальність за порушення правил адвокатської етики.
5. Поняття та зміст професійної етики нотаріусів

Контрольні питання:

1. Назвіть етичні основи адвокатської діяльності в Україні.
2. Хто такий адвокат-медіатор?
3. Назвіть принципи адвокатської етики.

Ключові терміни та поняття: етика прокурорського працівника, адвокат-медіатор.

Рекомендована література:

1. Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001900-17>
2. Алексеева В., Мороз І. Міжнародні та національні стандарти у сфері професійної етики прокурора. URL:

http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:RbJyzitOwhIJ:irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu.gov.ua/cgiirbis_64.

3. Правила адвокатської етики. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>
4. Правила професійної етики нотаріусів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0759-21#Text>
5. Шандула О.О. Міжнародні стандарти як основа професійної етики прокурорів України. *Часопис Академії адвокатури України*. 2015. Том 8. № 4. С. 152-156
6. Гусарев С. Д., Тихомиров О. Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності): Навчальний посібник: Навчальне видання. 4-те вид., стер. К.: Знання, 2010. 495 с.
7. Леко Б. Юридична етика: Навчальний посібник. Чернівці: Книги XXI, 2008. 280 с.
8. Молдован А.В, Добкіна К.Р., Ключова Є.М. Юридична деонтологія. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2016. 224 с.
9. Осауленко О. І. Юридична деонтологія: Навчальний посібник. К.: Істина, 2012. 224 с.
10. Сливка С.С. Юридична деонтологія : підручник. Вид. 6-те. Київ. Харків: Атіка: Право, 2015. 295 с.
11. Ухач В.З. Юридична деонтологія і професійна етика: Навчальний посібник. Тернопіль: Вектор, 2015. 335 с.
12. Цирфа Г.О. Юридична деонтологія: Навч. посіб. для дистанційного навчання. 2-ге вид., переробл. і допов. К.: Університет «Україна», 2009. 169 с.
13. Юридична деонтологія: підручник / за заг. ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2014. 248 с.
14. Юридична деонтологія: підручник / за ред. В. Д. Ткаченка. Харків: Одісей. 2008. 256 с.
15. Гапотій В.Д. Юридична деонтологія: навчальний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 146 с
16. Радовецька Л., Лясковська С., Тихомиров О. Юридична деонтологія. Від навчання до практики: підручник. Київ: Кондор. 2019. 296 с.
17. Кацавець Р.Професійна етика юриста: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2017. 196 с.
18. Тетарчук І.В. Юридична деонтологія. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Центр навчальної літератури. 2018. 158 с.
19. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / за заг. ред. І. А. Логвиненка, І. Л. Невзорова. Харків : ХНУВС, 2022. 184 с.
20. Кацавець Р. С. Професійна етика юриста. Навчальний посібник. 2-е вид., доповнене. Київ: Алерта, 2022. 246 с.
21. Митрофанов І. І., Васечко Л. О., Кравчук В. М. Професійна етика в юриспруденції: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2024. 476 с.

Тема. Міжнародні стандарти професійної діяльності юристів

У даній темі необхідно розглянути сутність, зміст і значення міжнародних стандартів професійної діяльності юристів як важливого елемента формування правової держави та забезпечення верховенства права.

Потрібно проаналізувати основні міжнародно-правові акти, що визначають етичні, професійні та поведінкові норми для осіб юридичної професії, зокрема Основні принципи ролі юристів, прийняті VIII Конгресом ООН з попередження злочинності та поводження з правопорушниками (1990 р.), Кодекс поведінки юристів Міжнародної асоціації юристів та інші документи Ради Європи та ООН.

Окрему увагу слід приділити питанням незалежності юриста, конфіденційності, професійної відповідальності, етичним стандартам і механізмам їх дотримання. Визначити значення цих стандартів для уніфікації професійної поведінки, підвищення якості надання правничих послуг і зміцнення довіри суспільства до юридичної професії.

Питання для вивчення:

1. Поняття та види міжнародних стандартів професійної діяльності юристів
2. Міжнародні стандарти діяльності суддів

3. Міжнародні стандарти етики та поведінки прокурорів
4. Міжнародні стандарти адвокатської діяльності
5. Міжнародні стандарти поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку

Контрольні питання:

1. Назвіть міжнародні документи, які регулюють діяльність суддів
2. Назвіть міжнародні документи, які регулюють діяльність прокурорів
3. Назвіть міжнародні документи, які регулюють діяльність адвокатів

Ключові терміни та поняття: Рекомендована література:

1. Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001900-17>
2. Алексєєва В., Мороз І. Міжнародні та національні стандарти у сфері професійної етики прокурора. URL: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:RbJyzitOwhIJ:irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.
3. Правила адвокатської етики. . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>
4. Правила професійної етики нотаріусів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0759-21#Text>
5. Шандула О.О. Міжнародні стандарти як основа професійної етики прокурорів України. *Часопис Академії адвокатаури України*. 2015. Том 8. № 4. С. 152-156
6. Гусарєв С. Д., Тихомиров О. Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності): Навчальний посібник: Навчальне видання. 4-те вид., стер. К.: Знання, 2010. 495 с.
7. Лєко Б. Юридична етика: Навчальний посібник. Чернівці: Книги XXI, 2008. 280 с.
8. Молдован А.В., Добкіна К.Р., Ключєва Є.М. Юридична деонтологія. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2016. 224 с.
9. Осауленко О. І. Юридична деонтологія: Навчальний посібник. К.: Істина, 2012. 224 с.
10. Сливка С.С. Юридична деонтологія : підручник. Вид. 6-те. Київ. Харків: Атіка: Право, 2015. 295 с.
11. Ухач В.З. Юридична деонтологія і професійна етика: Навчальний посібник. Тернопіль: Вектор, 2015. 335 с.
12. Цирфа Г.О. Юридична деонтологія: Навч. посіб. для дистанційного навчання. 2-ге вид., переробл. і допов. К.: Університет «Україна», 2009. 169 с.
13. Юридична деонтологія: підручник / за заг. ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2014. 248 с.
14. Юридична деонтологія: підручник / за ред. В. Д. Ткаченка. Харків: Одісей. 2008. 256 с.
15. Гапотій В.Д. Юридична деонтологія: навчальний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 146 с
16. Радовецька Л., Лясковська С., Тихомиров О. Юридична деонтологія. Від навчання до практики: підручник. Київ: Кондор. 2019. 296 с.
17. Кацавець Р.Професійна етика юриста: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2017. 196 с.
18. Тетарчук І.В. Юридична деонтологія. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Центр навчальної літератури. 2018. 158 с.
19. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / за заг. ред. І. А. Логвиненка, І. Л. Невзорова. Харків : ХНУВС, 2022. 184 с.
20. Кацавець Р. С. Професійна етика юриста. Навчальний посібник. 2-е вид., доповнене. Київ: Алерта, 2022. 246 с.
21. Митрофанов І. І., Васечко Л. О., Кравчук В. М. Професійна етика в юриспруденції: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2024. 476 с.

РОЗДІЛ 3.

ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

1. Юридична професія в Україні: історія і сучасність.
2. Роль права в соціально-культурному житті України.
3. Особливості деонтологічної характеристики спеціальності «юрисконсульт».
4. Деонтологічна характеристика спеціальності «адвокат»
5. Загальна характеристика правил адвокатської етики, як основа повноцінного функціонування і виконання соціальної ролі адвокатури в демократичному суспільстві.
6. Деонтологічний аналіз професії «прокурор».
7. Деонтологічна характеристика поліцейського
8. Особливості деонтологічних властивостей і специфіка професії «слідчий».
9. Зміст деонтологічної характеристики судді.
10. Деонтологічні властивості і специфіка професії нотаріуса.
11. Психологічні антіякості юриста, способи їх усунення.
12. Характеристика службового етикету юриста.
13. Конфлікти і їх вирішення в юридичній практиці. Характеристика конфлікту в правовому середовищі (причини виникнення, стадії розвитку та припинення).
14. Юридичні способи розв'язання конфліктів.
15. Оплата праці юристів, їх правовий та соціальний захист.
16. Професійний обов'язок юриста.
17. Характеристика основних джерел деонтологічних норм.
18. Етика поведінки державного службовця.
19. Система юридичної освіти в Україні.
20. Незалежність як принцип здійснення адвокатської діяльності.
21. Види правової діяльності адвокатів.
22. Порівняльний аналіз прийняття присяги спеціалістів різних юридичних професій.
23. Посадові обов'язки юрисконсульта.
24. Конфіденційність як основна вимога юридичної практичної діяльності.
25. Основні тенденції правової освіти громадян.
26. Юридична професія: загальна характеристика.
27. Характеристика діяльності судді.
28. Прокурорська діяльність.
29. Характеристика роботи слідчого.
30. Особливості роботи нотаріуса.
31. Юридична консультативна діяльність.
32. Характеристика адвокатської діяльності.
33. Соціальне регулювання юридичної діяльності: поняття і види.
34. Правова регламентація професійної поведінки юристів.
35. Роль соціальних норм у регулюванні професійної юридичної діяльності.
36. Мораль і юридична діяльність: порівняльний аналіз.
37. Роль присяги для службового обов'язку судді.
38. Професійні відхилення в діяльності юристів: поняття і види.
39. Чинники, що спричиняють професійні відхилення у діяльності юристів
40. Загальні правила притягнення юристів до дисциплінарної відповідальності.
41. Напрями профілактики соціальних відхилень серед юристів.
42. Дисциплінарна відповідальність суддів.
43. Дисциплінарна відповідальність працівників прокуратури.
44. Особливості притягнення до дисциплінарної відповідальності працівників нотаріату.
45. Особливості притягнення до дисциплінарної відповідальності працівників адвокатури.
46. Підстави звільнення судді з посади.
47. Причини професійної деформації працівників правоохоронних органів.
48. Правова культура юриста, її роль у розвитку правової культури суспільства.
49. Юридичний етикет: суть і значення

50. Фактори формування професійної культури юриста.
51. Характеристика професійних та особистих якостей прокурора.
52. Деонтологічні кодекси: поняття, завдання, історія створення.
53. Міжнародні кодекси професійної поведінки правників.
54. Національні юридичні деонтологічні кодекси.
55. Загальна характеристика Кодексу професійної етики судді.
56. Загальна характеристика Правил адвокатської етики.
57. Правовий та соціальний захист.
58. Об'єднання юристів в Україні.
59. Законодавче регулювання участі юристів у політичному житті.
60. Міжнародні стандарти професійної діяльності юристів..
61. Основні принципи щодо ролі юристів (прийняті на 8-му Конгресі ООН з питань запобігання злочинності та поведження з правопорушниками 1990 р.): загальна характеристика.
62. Основні положення про роль адвокатів (прийняті на 8-му Конгресі ООН з питань запобігання злочинності і поведження з правопорушниками, 1990 р.): загальна характеристика.
63. Етика судової риторики.
64. Етикет у професійній діяльності юриста.
65. Етичні принципи діяльності суддів, слідчих і адвокатів.
66. Сутність і значення інституту адвокатської таємниці.
67. Декларація прав людини і розвиток юридичної етики.
68. Документи Міжнародної асоціації юристів щодо питань юридичної етики.
69. Етично-правові основи адвокатської діяльності в Україні

РОЗДІЛ 4. СЛОВНИК ТЕРМІНІВ ТА ПОНЯТЬ

Деонтологія – це розділ етики, в якому вивчаються проблеми обов'язку людини, сфера належного (того, що повинно бути), усі форми моральних вимог до життєдіяльності людини та відношення між ними.

Деформації професійної свідомості — негативні зміни якостей особистості (стереотипів сприйняття, ціннісних орієнтацій, характеру, способів спілкування і поведінки), що настають під впливом виконання професійної діяльності.

Конфлікт (від лат.— зіткнення) — один із видів соціальної взаємодії індивідів або соціальних груп, при якому дії однієї сторони, зіткнувшись з протидіями іншої, перешкоджають реалізації її цілей і, як правило, супроводжуються взаємними негативними емоціями і почуттями.

Корпоративні норми – це правила поведінки, які виробляються об'єднаннями громадян, регулюють суспільні відносини, які існують у цих об'єднаннях, і є обов'язковими тільки для їх членів

Метод юридичної деонтології та професійної етики — це сукупність логічних прийомів і конкретних засобів обґрунтування системи знань про теоретичне розуміння і практичне застосування деонтологічних нормативів культури юриста.

Мораль – це одна з форм суспільної свідомості й визначається як сукупність норм, принципів, ідеалів, ціннісних уявлень, за допомогою яких регулюється поведінка людей у суспільстві.

Моральність – це дотримання людиною відносних норм моралі, загальнолюдських цінностей, пов'язаних з практичним життям, це переважно почуттєва властивість людини, характеристика її суспільної природи.

Моральна культура юриста - це результат становлення власної гармонії: між досягнутим максимальним рівнем вищої моральності й активним використанням моральних норм у правовій діяльності.

Моральна свідомість — це система понять, поглядів, уявлень та почуттів особи про загальнолюдські цінності, а також діяльність, пов'язана з вимогами моральних норм.

Норма права — це офіційне, формально визначене, загальнообов'язкове правило поведінки, яке встановлюється або санкціонується державою, охороняється нею від порушень, спрямоване на регулювання найбільш важливих суспільних відносин і охорону соціальних цінностей шляхом установаження юридичних прав і обов'язків суб'єктів права.

Об'єкти юридичної діяльності — це явища, дії суб'єктів права, процеси та предмети навколишнього світу, стосовно яких здійснюється правовий вплив.

Правова культура юриста — це міцні знання юридичних теорій, діючого законодавства, наявність уміння і навичок його реалізації, а також повага і дотримання цього законодавства.

Предмет юридичної деонтології та професійної етики – це юридична теорія; юридична практика; система моральних вимог, що складають етикет професійної діяльності юристів (правові, етичні, корпоративні норми); сама особа юрист.

Професійна культура юриста — це результати професіоналізму, розуміння правових явищ, переконання у цінності права, які обумовлені науковою організацією праці, інтелектом правника, юридичною мораллю, психологічним та педагогічним вмінням і службовим етикетом.

Професійне мислення юриста — інтелектуальна діяльність, метою якої є вирішення професійних завдань в конкретних ситуаціях на основі інформації, яка накопичена завдяки навчанню і практичній діяльності юриста-професіонала.

Професійні міжнародні стандартами юристів – це закріплена у відповідних актах сукупність вимог, які ставляться до них, це покладені обов'язки і надані юристам права, що утворюють допустимий зразок їх поведінки і діяльності.

Професія юриста — це широка галузь трудової діяльності, що потребує юридичних знань, умінь, навичок, необхідних для виконання певної роботи в правовій сфері соціальних послуг.

Професійна етика – це вчення про професійну мораль, яка представляє собою історично сформовану систему моральних принципів, приписів, заповідей і норм стосовно особливостей певних професій.

Психологічна культура юриста — це органічна єдність психологічної освіченості (знань, навичок, прийомів автотренінгу, саморегуляції тощо), волі, відповідних професійно-психологічних якостей, які чинять ефективний вплив на розв'язання правових ситуацій.

Службовий етикет — це сукупність найдоцільніших правил поведінки людей у трудових колективах. Ці правила зумовлені найважливішими принципами загальнолюдської моралі й моральності.

Службовий обов'язок для юриста - це система обов'язкових, самостійних і правових дій у різних соціальних ситуаціях, пов'язаних з духовною, моральною й внутрішньою потребою служіння суспільству, своїй нації.

Соціалізація – це процес залучення індивіда до системи суспільних відносин, формування його соціального досвіду, становлення й розвитку як цілісної особистості на основі засвоєння нею елементів культури і соціальних цінностей.

Соціалізація юриста — це віддзеркалення діалектики його становлення як особистості, усвідомлення службового обов'язку, вироблення почуття правової поведінки та моральної відповідальності, сприяння правовому вихованню громадян.

Соціальна діяльність — це єдність теоретичного і матеріально-практичного процесів, які здійснюються соціальними суб'єктами з метою цілеспрямованого використання та зміни навколишнього середовища в інтересах людей.

Спілкування — це складний багатоплановий процес установлення і розвитку контактів між людьми, який породжується потребою в спільній діяльності і включає обмін інформацією, вироблення єдиної стратегії взаємодії, прийняття і розуміння іншої людини.

Функції юридичної діяльності — це відносно відокремлені, однорідні дії, спрямовані на певні сфери суспільного життя.

Функцій юридичної деонтології та професійної етики – це основні напрямки впливу на державно-правову дійсність та на процес її перетворення в ході соціальної практики.

Юридична деонтологія та професійна етика –це наука, що узагальнює систему знань про мудрість спілкування й мистецтво прийняття правильного рішення у юридичній практиці.

Юридична діяльність — це різновид соціальної діяльності, що здійснюється юристами-фахівцями з метою отримання правового результату, задоволення законних потреб та інтересів соціальних суб'єктів у відповідності до вимог права.

Юридична справа — це життєвий випадок, який існує у вигляді окремої самостійної ситуації (наприклад, правопорушення, суперечка), яка потребує розгляду і вирішення відповідно до норм права компетентним органом.

Юридичний фах — це вузька сфера професійно-трудової діяльності юриста з чітко визначеними повноваженнями, що потребує конкретних правових знань, умінь і навичок, необхідного рівня професійно-правового мислення і діяльності.

Юрист — це професіонал, який має фундаментальні та спеціальні правові знання, кваліфіковано користується юридичним інструментарієм при розв'язанні юридичних проблем в ім'я захисту прав і законних інтересів громадян.

Юрист-професіонал – це особа, що знає юриспруденцію, має спеціальні правові знання, впевнена в їх святості і корисності, вміє майстерно користуватися всім юридичним інструментарієм, в якої є покликання до юриспруденції.

Юридична етика — це галузь вчення про етику, що досліджує роль і значення моральних принципів у сфері здійснення правосуддя і правоохоронної діяльності. Юридична етика регулює відносини суспільства та особи, а саме: етику суддів, слідчих, адвокатів.

Юридична практика — це професійна юридична діяльність з видання, тлумачення і реалізації правових приписів, здійснювана з урахуванням накопиченого соціально-правового досвіду.

